

TEKST: BERTEL HAARDER, MF FOR VENSTRE

Truer frie skoler fællesskabet?

Folketingsmedlem Jens Joel leverer et væsentligt debatindspark om vigtigheden af at have en velfungerende folkeskole på tværs af sociale, kulturelle og etniske baggrunde. Men ifølge anmelderen sker lovprisningen af folkeskolen på bekostning af det frie skolevalg

Titel / Fællesskaber – når polarisering, privatisering og politiske svigt truer folkets skole og undergraver sammenhængskraften i et af verdens bedste samfund

Forfatter / Jens Joel

Sidetall / 226

Pris / 159,95 kr.

Forlag / Forlaget Riisvangen 2022

Jeg har det svært med politikere, der skamridet fællesskabet med slogans som: 'Sammen om København', 'Sammen om skolen', 'Alt det, vi har sammen' osv. Fællesskaber er for mig noget frivilligt, foreningsbåret. Jeg bryder mig ikke om, når politikerstyrede offentlige systemer fremhæves med fællesskabsretorik. Folkestyre er noget andet end politikerstyre. Folkestyre er også, at borgerne selv vælger og bestemmer i fællesskab. Det har vi en fornem tradition for i Danmark.

Derfor har jeg det lidt svært med folketingsmedlem Jens Joels nye bog *Fællesskaber*, som er en 200 sider lang lovprisning af den offentlige skole på bekostning af det frie skolevalg og de frie, selvstyrende skoler. Forsiden prydes af et citat, der åbenbart er centralt: "Når polarisering, privatisering og politiske svigt truer folkets skole og undergraver sammen-

hængskraften i et af verdens bedste samfund." Og 'folkets skole' omfatter vel at mærke ikke de frie skoler.

Jeg har stor respekt for politikere som Jens Joel, der tænker lidt ud over dagen og vejen. Og jeg konstaterer, at det i disse år er socialdemokrater og ikke venstrefolk, der skriver bøger – med Jan E. Jørgensen *En ægte liberal*, 2018, som undtagelsen. Matthias Tesfaye har skrevet den bedste, *Kloge hænder* i 2013, om respekt for håndværket og håndværksuddannelserne, men også Kaare Dybvad har skrevet bøger, *Udkantsmyten* i 2015 og *De lærdes tyranni* i 2017, som han forærede mig, fordi han var inspireret af min egen bog *Institutionernes tyranni*.

Hvor de nævnte bøger på flere måder går imod partiets traditionelle tænkning og dermed virker fornyende, er Jens Joels *Fællesskaber* langt mere traditionelt socialdemokratisk – og stærkt provokerende for en højskole- og friskolemand som mig. Han er dybt bekymret over det, han kalder 'polariseringen' i samfundet og skolen, den etniske såvel som den sociale. En femtedel fravælger den offentlige skole. Og det er ikke kun middelklasseforældre.

Frygten for muslimske friskoler

På otte år er antallet af elever på muslimske friskoler fordoblet til 5.453 elever, hvoraf 60% har mindst en forælder, der i mere end to år har været ikke-beskæftiget. Han mener, børnene svigtes af både skolerne og det offentlige tilsyn, som han ønsker styrket yderligere ud over den stramning, der blev gen-

nemført for få år siden. Halvdelen af børnene må ikke ses med det andet køn. Homofobi er tilsyneladende udbredt osv. Han mener med en vis ret, at skolerne 'skaber parallelsamfund og skader integrationen.' Han vil i lighed med regeringen stoppe tilskuddet til skoler med mindre end 50% danske elever og give det offentlige 'anvisningsret' til nogle af pladserne på de frie skoler, sådan som det er tilfældet med de almene boliger.

Han er ikke bare imod de frie skoler, som han vil give et lavere tilskud end de nuværende 76% af udgiften i den offentlige skole. Han er også modstander af friheden til at vælge mellem kommunens skoler, som jeg selv i sin tid fik indført. Han påstår, at det frie valg kun gavner de ressourcestærke, der vælger skoler med forældre, der 'ligner dem selv'. Det fremgår ikke, hvad han bygger sin påstand på.

Han svarer ikke på, hvad de stakkels børn og forældre skal gøre, hvis de ikke kan 'stemme med fødderne' og forlade en skole, der ikke kan finde ud af at løse problemer med larm og svag faglighed, dårlig ledelse osv. Men han har nok ret i, at der er eksempler på, at de frie skoler ikke altid lever op til deres moralske og samfundsmæssige forpligtelse til at tage deres del af de svageste elever, de etniske og dem med særlige behov. (Og i parentes bemærket: De frie skolers foreninger gør klogt i at fastholde et stærkt samfundssind og holde orden i egne rækker. Det er måden at undgå indgreb og regulering i stil med den frygtelige tvangsfordeling af gymnasieelever, der venter familierne fra efteråret 2023.) Han mener, det er blandede skoler og blandede byer, der holder sammen på landet, og at det er 'sidste udkald for folkets skole' – den offentlige, vel at mærke.

Han mener, det er blandede skoler og blandede byer, der holder sammen på landet, og at det er 'sidste udkald for folkets skole' – den offentlige, vel at mærke.

Os og dem

Joel giver ikke meget for integrationsprojekter. Det er skolen, der er den store 'fællesskaber'. "Vi må insistere på, at vi ikke bare vil leve ved siden af hinanden, men at vi vil leve sammen." Ulykken er, at Danmark er "blandt de OECD-lande i verden, hvor allerflest børn går i fri- og privatskole." Ca. en femtedel.

"Hver en krone, forældre betaler for at sende deres børn i privatskole, er en krone, som kunne være sparet ved at sende sit barn i folkeskole." Det ligger i socialdemokratisk DNA at sige 'dem' om de frie skoler og 'os' om de offentlige. Ind imellem beskrives de frie skoler næsten som snyltere.

De klogeste betragtninger i bogen finder man på side 162, hvor han erklærer sig enig med den unge Holbæk-borgmester i, at vi "... med fordel kan stjæle en masse fra de frie grundskoler. De kan meget i forhold til det lokale engagement, friheden, forældresamarbejdet og den stærke identitet på mange friskoler". Netop!

Værdibaseret ledelse

Jeg har aldrig begrebet, at den offentlige skole ikke i højere grad markerer sig med værdibaseret ledelse, stiller krav til forældre om at hjælpe til, inviterer dem med til morgensangen, satser på historiefortælling, kunst og kultur – kombineret med en trykshedskabende disciplin. Det har jeg også sagt til Skolelederforeningen.

Den offentlige skole kan frit 'stjæle' alle fiduserne og gennemføre dem og samtidig beholde deres langt større tilskud pr. elev end de frie skoler. Jens Joel lovpriser statsministerens 'vilde' idé om at stille nogle kommuner frit (hvorfor ikke alle?), og han taler varmt for afbureaukratisering som så mange før ham. Min

erfaring var dog i mine 15 år som skolens minister, at især hans eget parti var imod at fjerne regler, fordi der altid var en eller anden særinteresse, der klamrede sig til reglerne, og som netop ikke ville gøre det enklere og bedre for de samme penge.

Bogen endevender en stribe aktuelle problemer i skolen. Man må medgive, at Jens Joel har læst på lektien. Han sætter fokus på de praktiske fags svage stilling. Han betvivler med rette, at timetallet altid er afgørende for kvalitet. Men hvad er så afgørende? Hvad med læreruddannelsen?

Debat er altid godt, og nu har Jens Joel sparket til bolden. Forhåbentlig får han svar på tiltale. ■